

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפאכע באקדע וביסול פלאנץ

גליון מס' 631

פרשת משפטים

כ"ז שבט התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמור ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

לאורו נלך

קורים מדמותו המופלאה של מרן מלאך, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

הדבר אירע בעת ביקורו של מרן בפריז שבצרפת. בני הקהילה, שציפו לבואו של מרן בכליון עינים, קיבלוהו בכבוד מלכים. נכבדי הקהילה המתינו לו בשדה התעופה, נרגשים ונפעמים.

אך לא רק בני הקהילה היהודית המתינו למרן. משמר כבוד מיוחד, שהעומד לכבודו, על ידי משטרת פריז, קיבל את פניו, בכבוד השמור לראשי ממשלות. הם אבטחו את הביקור בקפידה, וליוו את רכבו של מרן בנידות ובאופנועים, עד לביתו של רב הקהילה.

כאשר הגיע הרכב לבית הרב, יצא מרן מן הרכב, ובקש מרבה של הקהילה: "אנא, קרא לכאן את השוטרים ואנשי הבטחון שליוונו".

"לשם מה?" התענין רבה של הקהילה. "אני רוצה לברך אותם ולהודות להם, על שטרחו למעני!"

"אבל, רבנו, הלא הם גויים. הם לא יודעים מה זה 'מי שברך'", ניסה רבה של הקהילה להסביר. "בכל זאת, קרא להם!" הורה מרן. ואנשי הביטחון נקראו להתאסף ליד רכבו של מרן.

ומרן נתן בהם את עיני הטובות, וברך אותם בחום מקירות לבו, במשך דקות ארוכות. השוטרים הקשוחים, עטויי הקסדות ולבושי האפודים, עמדו והאזינו בקשב. הם לא כל כך הבינו את שפת הקודש, שבפיו של הרב, אבל ליבותיהם הרגישו את החום המומס שבקע ממרן. דמעות סוררות נקו בזויות עיניהם...

המעמד המרגש הסתיים, אך הסיפור תם ולא נשלם. תקופה מסוימת לאחר שמרן שב ארצה, הזדמן רבה של הקהילה אל ארמונו של נשיא צרפת, ז'אק שירק. ומה מאוד הופתע כאשר הנשיא פנה אליו ושאל:

"מה שלומו של הרב עובדיה יוסף מישראל?"

"שלומו טוב, ברוך ה'. אבל מדוע בכך מתענין הנשיא?" לא הבין הרב. והנשיא הצרפתי סיפר בהתרגשות: "דע לך, כי קבלתי מכתב מרגש מאוד, מאנשי המשטרה הצרפתית. הם כתבו לי, כי ה'אפיפיור' של היהודים, הוא אדם מיוחד במינו, בעל לב רחמן ורגיש מאין כמוהו. והוא חולק כבוד עצום לכל נברא, ומכיר טובה לכל אחד..."

רק אז הבין רבה של הקהילה, כי עיניו הקדושות של מרן צפו את קדושת ה' העצום שיגרם כתוצאה מאותו 'מי שברך'.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

האם עינינו במקומן?

על הכתוב בפרשתנו "מכשפה לא תחיה" סיפרו בתלמוד ירושלמי: מעשה בשני תלמידי חכמים מאשקלון שהיו חברים בלב ונפש ועסקו בתורה בחברותא. מת האחד, ואיש לא בא להלווייתו. מת רשע אחד, ונהרו כל העיר ללוותו. הצטער חברו של החכם ובכה: היכן מתן שכרם של צדיקים? התגלה לו חברו בחלום, ואמר: אל תטיל דופי במשפט הבורא. הלה קיים מצוה אחת ונטל עליה שכרו, ואני עברתי עבירה אחת וקיבלתי עליה עונש. ומה העבירה? מעוּדֵי לא נמצאה בי עוולה, אלא פעם אחת הקדמתי הנחת תפילין של ראש לתפילין של יד. ומה זכות נמצאה לרשע, שפעם נפלה מידו כיכר לחם ובא עני ולקחה, ולא אמר לו דבר כדי שלא לביישו. קיבל שכרו בעולם הזה בהלוויה הגדולה ובכבוד שחלקו לו, ועונשו שמור במלואו לעולם הנצח. ומה עונשו? ראה החבר גינות ופרדסים ומבועי מים, וראה את הרשע רובץ על שפת הנחל, לשונו משתרבת בצמא ואינו מגיע למים. אלו יסורים!

בטרם נמשיך, נעיר הערה: העונשים במרום רוחניים במהותם, ובהנהגת מידה כנגד מידה. המחזה שהראוהו היה כמשל. חז"ל אמרו, שאין לך מיתה קשה כמוות בצמא. אבל איזו תוכחה נוראה יש כאן! היית בעולם הזה, המעיין היה נגד עיניך: דורם של רבי יהודה בן טבאי ורבי שמעון בן שטח, שיעורי תורה ואפשרויות קיום מצוות בלא סוף. שם בחרת לעמוד מנגד, לא ריוות צמאון הנשמה, אף כאן תצמא והמים מנגד... נורא למתבונן!

נמשיך: עוד ראה אשה אחת, מרים בת עלי בצלים, מוטלת לארץ וציר דלת הגיהנם תקוע באוזנה. נחרד ושאל: מה עוונתה? אמרו: שהיתה צמה ומתענה, ומפרסמת צימוניה. שאל: ועד מתי תישא בעונשה? אמרו לו: עד שיבוא שמעון בן שטח (נשיא ישראל!) ואנו נוטלים את הציר מאוזנה וקובעים אותו באוזנו. שאל: ומדוע? ואמרו: משום שהבטיח, שכאשר יתמנה לנשיא יהרוג את המכשפים המולכים שולל את העם, התמנה לנשיא ולא קיים הבטחתו. והנה מתגוררות שמונים מכשפות במערה באשקלון וגורמות חורבן לעולם. ואמרו לו זאת. ענה ואמר: פוחד אני שלא יאמין לי, שהוא נשיא ואני אדם פשוט. אמרו לו: אם יאמין לך, מוטב. ואם לאו, הראה לו סימן. תן ירך על עינך, והעין תצא ממקומה. החזירנה, וישוב גלגל העין למקומו.

עלה אותו חכם לירושלים, וסח כל זאת לפני נשיא ישראל. ביקש להראותו האות, ולא הניחו. אמרו לו: "יודע אני בך שאתה צדיק, ויכול אתה להראות אותות גדולים אף יותר. ומלבד זאת, לא גיליתי הבטחתי לאיש, רק חשבתיה בלבי. ואם ידעת זאת, מן השמים גילו לך". הלך רבי שמעון בן שטח, ועשה דין בשמונים המכשפות שבאשקלון. אופן לכידתן היה גם הוא מופלא, אלא שקצר כאן המצע לספרו. מכל מקום, הנקודה עליה מבקשים אנו לעמוד כבר כלולה בדברינו עד כה.

כשביקשו לתת לאותו חכם אות, שיראהו לפני נשיא ישראל. להוכיח לו שאכן שלוח הוא ממרום לומר שמקפידים על שלא מילא חובתו. לא מצאו אות אחר, מאשר הוצאת גלגל העין ממקומו? והנשיא מיהר לומר שאין בכך צורך, לא רצה לראות את האות. מדוע? אות דומה מצינו בתלמוד הבבלי: כאשר רבי יוסי בן דורמסקית לא נזהר בכבודו של רבי אליעזר הגדול, הקפיד רבי אליעזר ואמר: "יוסי, פשוט ידך וקבל עיניך!" וכך היה, עיניו פקעו ממקומן! לאחר מכן אמר: "הי רצון שיחזרו עיני יוסי למקומן", וחזרו! מה המסר שנמסר כאן? גדולי ישראל הם "עיני העדה".

הם המפקחים על עינינו, המורים את הדרך הישרה. בלעדיהם אנו כעיוורים, חלילה. "החכם עיניו בראשו", והחכמים מדריכים נתיבות. ומי שמזלזל בהם, חלילה, ומשפיל מעלתם, וחושב שהם בידו ולא הוא בידם, "פשוט ידו ויקבל עיניו"! כיוצא בכך, הנשיא עצמו. אם אינו ממלא חלילה ייעודו, אם אינו "עיני העדה", ער לכל חיסרון וסוכר כל פירצה! יצאו "העיניים" כביכול ממקומן, אינן משקיפות על הנעשה, אינן מכוונות ומפקחות!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (כא, א).

ואלה - מפרש רש"י - בא להוסיף על עשרת הדברות. כשם שעשרת הדברות נתנו בהר סיני, כך גם משפטים אלה נתנו בסיני. דברי רש"י קשים - שאל האדמו"ר רבי יצחק מאיר מגור, בעל "חדושי הרי"ם" - הרי כל התורה כולה נתנה בסיני, ואפילו מה שכל אדם עתיד לחדש - גם כן כבר ניתן בסיני, ומדוע מפרש רש"י שמשפטים אלו נתנו בסיני? אולם השיב הרבי - יש דינים המובנים לכל אדם, כגון האיסור לגנוב, לכאורה גם בלי שהתורה אומרת שאסור לגנוב, היינו אומרים שאסור לקחת חפץ השייך לאדם אחר. או למשל האיסור להכות את רעהו, והרי זה מובן לכל שאין להכות. אכן זוהי כוונת רש"י - סיים הרבי - שגם דינים אלה המובנים בפשטות, אלמלא היו כתובים בתורה - אינם כלום! רק מחמת ציווי התורה חייב אדם לא לגנוב ולא להכות!

"ורפא ירפא" (פא, יט).

מכאן - אמרו חז"ל בגמרא מסכת ברכות (דף ס) - שניתנה רשות לרופא לרפאות. בעיר אחת גר סוחר, עשיר גדול, שהיה מזלזל תמיד במנהג החסידים ההולכים לרבי כדי לבקש ממנו ברכה וישועה. פעם אחת חלתה בתו של העשיר במחלה קשה. ניסו הרופאים כל מיני רפואות, ולבסוף התייאשו מלעזור לחולה. העשיר לא ידע את נפשו מרב צער, והתהלך כל היום כשעל פניו הבעת סבל. יום אחד פנה אליו שכנו ואמר: שמע לעצתי! לך לצדיק רבי דוד משה מצ'ורטקוב, ובקש ממנו שיתפלל בעבור בתך החולה. חשב העשיר בלבו: אני, שכל ימי זלזלתי בברכת הרבנים, אלך עכשיו בעצמי לבקש ברכה? אולם מי יודע? שמא ברכתו תעזור... נכנס העשיר לחדרו של הרבי ובקש ברכה לבתו. ומה אומרים הרופאים על מחלתה של בתך? שאל הרבי. לצערי הרב - ענה העשיר - נלאו הרופאים מלמצוא לה תרופה והתייאשו מלנסות... ומי נתן להם רשות להתייאש? שאל הרבי, הרי ניתנה להם רשות לרפאות, לא ניתנה להם רשות לייאש! דע לך - אמר הרבי - אומרים אנו בכל בוקר בתפילת שחרית "מצמיח ישועות", ואין אנו אומרים "הצמיח ישועות", מפני שהקדוש ברוך הוא מצמיח ישועה בכל רגע ורגע! שוב לביתך וה' ישלח ישועה לבתך! חזר העשיר לביתו ולהפתעתו גילה כי בתו מתחילה להתאושש ממחלתה, לא עברו ימים רבים והחלימה לגמרי.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ויסלף דברי צדיקים"

בדרך כלל אנשים אינם אוהבים לשמוע תוכחה. מהי דרשה טובה, דרשה שיש בה הרבה סיפורים מרתקים, גימטריות ופרפראות, ווארטים ורעיונות קלילים, מעיש'לאך שהרב הדרשן מספר על עצמו ועל סביבתו - נסעתי למקום פלוני, ראיתי כך וכך, פגשתי את זה וזה. זהו רב פופולארי שרבים נוהרים לשמוע אותו. לעומת זאת, יהיה הרב צדיק ומפורסם ככל שיהיה, אם יתחיל בתוכחות ישירות, בפעם הראשונה כאשר אין יודעים עדיין את תוכן דרשותיו יבואו המונים לשמוע, בפעם השנייה אולי יבואו עשרות בודדות, בפעם השלישית יבואו כמה אנשים בודדים, ופעם נוספת כבר לא תהיה. אנשים פשוט לא יבואו יותר. אנשים אינם אוהבים לשמוע תוכחות. למעשה, זו תופעה מדהימה ומעוררת תהייה. נשאל את הקוראים הנכבדים: אם אגש ואעיר לאחד מכם שיש לו כתם מכוער על החולצה מאחור, האם הוא ייפגע מכך? ודאי שלא. להיפך, הוא יודה מכל הלב על שהערת את תשומת לבו, על החסד הגדול שגמלתי עמו. הוא בדיק התכונן ללכת לחתונה, ועלול היה להסתובב כך עם בגדים חגיגיים כאשר כתם גדול מכער אותם. איך הוא היה נראה בתמונות... הצלתי אותו מבושה וכלימה. נוסף ונשאל: אדם עומד לאכול דבר-מה ואני מעיר לו שהאוכל מקולקל, מסוכן לבריאות, האם יכעס על כך? ודאי שלא. הוא יודה לי על שהצלתי את בריאותו וינשק את ידי. אם כן, מדוע כאשר מעירים לאדם שנהג בדבר-מה שלא כשורה, שלא על פי ההלכה או דרך המוסר, הוא מיד מתכעס ומתקצף, עובר להתקפה: "מי שמך לשר ושופט עלי?!"... על מה הכעס, הרי האדם שמעיר לך רוצה לתקן את מעשיך, לסייע לרוחניות שלך, לנקות כתם שמצוי על נשמתך, שהוא חמור בהרבה מכתם על החולצה. מדוע כששומעים הערה מיד נלחצים, מיד מנסים לנער את המוכיח ו'להעמידו במקומו'? צריכים היינו לקבל באהבה את הדברים ולנסות לתקן מעשינו כל עוד הדבר אפשרי. "כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן!" נזכור, כאשר אדם מעיר לך על דבר-מה שלדעתך אינך נוהג בו כשורה, אמנם האינסטינקט המידי הוא להתנגד, להשיל את הביקורת ולהסיט אותה הצדה, אבל ייתכן שההערה נכונה וייתכן שלא. כדאי וראוי לקבל את הדברים בתשומת לב, וחשוב, ערוך חשבון נפש, אולי באמת הצדק עמו, אולי באמת יש מה לתקן. נקודת המוצא צריכה להיות: אדרבה, אני חפץ לשמוע מוסר, חפץ לדעת כיצד אני נראה בעיני אחרים, שהרי אדם אינו מסוגל לראות בעצמו את פגמיו ואת טעויותיו.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

יש כבוד לגנב (א)
במלאכת החינוך קל מאוד להחליט שבפלוני חבל

להשקיע, או כי די במה שאנו משקיעים, אבל אנו חייבים להתחיל לחשוב כיהלומנים; בכל יהודי יש חלק אלוך ממעל, יש נשמה, יש ייחודיות. אמנם לעתים העטיפה מזוהמת, אבל אם נהיה מוכנים להשקיע, נגלה בסוף את האור. גם בתוך הבית יש להיזהר לא להחליט מיד ש"מושי הוא לא כמו יענקי, מה כבר יצא ממנו... או: "רבקי היא טובה, אבל חני מיוחדת יותר". זה לא נכון; ייתכן כי אצל חלק מילדינו המעלות בולטות וצועקות יותר, אבל גם באחרים יש מעלות משלהם, שאולי צריך לחדור לעומק כדי לגלות אותן, אבל הן קיימות. חשוב לזכור: ילדים מרגישים מה אנחנו חושבים ומרגישים כלפיהם, גם בלי שנבטא זאת במילים... במיוחד חשוב לזכור כלל זה אצל ילדים שמעודו ונכשלו; יהלום נשאר יהלום גם

כשהוא שקוע בטיט וברפש, כי אחרי הכל, הוא יהלום. אומנם הוא מלוכלך, הוא אינו בוהק, אינו מאיר, אבל הוא נשאר יהלום. אנחנו רואים איך התורה מתייחסת לכל אחד, אף ליהודים שנכשלו ומעדו. התורה מאמינה בכל אחד ובכל מצב! במנהגו של עולם, מניחים גנב מאחורי סורג ובריח שירצה את עונשו. מה התוצאה? בדרך כלל חוזר הגנב לפשע. להבדיל, בתורה הקדושה אנו מוצאים יחס שונה; אנו רואים שגנב שאין לו מה לשלם - נמכר לעבד. הוא הופך לעבד עברי, אך זוכה לתנאים משופרים. התורה מלמדת "כי טוב לו עמך": עמך במאכל, עמך במשתה. ידועים על כך דברי חז"ל, שאם יש כר אחד, זוכה בו העבד ולא האדון! התורה מראה לגנב: נכון, נפלת ונכשלת, אך זוהי מעידה, אתה עדיין אדם הראוי לכבוד. לעומת זאת, כשעבד סיים את שש שנות העבדות ורוצה להמשיך לחיות כעבד - רוצעים את אוזנו, לומר: אצלך אין זו מעידה, אלא דרך חיים. גנב שגנב שה, התבייש כאשר נשא אותו על כתפו, לכן הוא ישלם פחות מגנב שרכב על השור... יש יחס של כבוד גם לגנב. כך עוזרים לאדם לעבור את המשבר ולהתגבר.

המשך בגליון הבא אי"ה